

Käsitetehtävässä vaikea kysymys oli vain kohta **h: teollisuuskauden valkea surma**. Sillä tarkoitetaan tuberkuloosia (keuhkotautia), joka oli vaikeasti hoidettavissa 1700-luvun jälkipuoliskolta aina 1950-luvulle saakka.

OIKEAT VASTAUKSET, ESSEET, HI1-HARJOITUSKOE

2A. Musta surma

3-4 p. Selitetään mitä tarkoitetaan mustalla surmalla ja ajoitetaan epidemia (pandemia) 1300-luvulle. Käsitellään taudin alueellista leviämistä ja katastrofin voimakkuutta. Vastauksessa on tuotu esiin muutamia keskeisiä väestöllisiä, taloudellisia tai yhteiskunnallisia seurauksia. Esimerkiksi väkiluvun jyrkkä lasku, autoituminen, köyhtyminen, kaupan ja kaupunkien taantuminen ja työvoimapula.

5-6 p. Esiteltä monipuolisesti sekä väestöllisiä, taloudellisia että yhteiskunnallisia seurauksia. Edellisten lisäksi esimerkiksi maaorjuuden heikkeneminen, talonpoikien aseman paraneminen, juutalaisten aseman vaikeutuminen, kuolema-aiheen yleistymisen taiteessa tai vaikutus kirkon ja uskonnon asemaan.

2B. Arvioi, miten seuraavat keksinnöt muuttivat ihmisten elämää ja yhteiskunnan kehitystä omana aikanaan: a) kirjapainotaito, b) liukuhihnatuotanto, c) ehkäisytabletti

Keksintöjä tarkastellaan länsimaisesta näkökulmasta. Opiskelijan on ajoitettava jokainen keksintö ja kerrottava joitakin esimerkkejä seuraavista:

a) Kirjapainotaito nopeutti tiedon kulkua, painotuotteet tulivat yhä useamman ulottuville. Lukutaidon yleistuminen. Protestanttien ajatusten leviäminen, kansankieliset raamatut. Vaikutus tieteen kehitykseen sekä maailmankuvan laajentuminen.

b) Hintojen halpeneminen ja tuotantomäärien kasvu, esim. Ford ja autotehtaat. Kulutusyhteiskunnan synty, kulutustavarat yhä useamman ulottuvilla. Tehdastyön luonteen muutos.

c) Perhesuunnittelun helpottuminen, naisten päätösvalan kasvu omasta kehostaan, väestönkasvun hidastuminen. Seksuaalikäyttäytymisen muutos ja sukupuolten tasa-arvoistuminen.

2C. Rooman valtakunnan laajuuden perusta

3–4 p.: Vastauksessa on tuotu esiin muutamia keskeisiä Rooman valtakunnan laajuuden taustatekijöitä, esimerkiksi: kehittynyt hallintojärjestelmä, tehokas armeija, hyvät kulkuyhteydet, toimiva elintarvikehuolto.

5–6 p.: Tarkempaa selvitystä Rooman laajuuden syistä, esimerkiksi menestyksessä strategia vihollisvaltojen ja valloitetujen alueiden suhteen ("hajota ja hallitse"), yhteiskunnan kehittyminen Rooman rauhan (pax romana) aikana. Karttaa voi hyödyntää, mutta siihen viittaamista ei vaadita.

HUOM! Rooman hajoaminen ja sen syyt eivät suoranaisesti kuulu kysymyksen piiriin.